

ROB TUIN, SECTORMANAGER PLANT, AEQUOR

‘Instroom leerlinge

Na jaren van teruggang lijkt de instroom van leerlingen in het middelbare groene beroepsonderwijs weer te stijgen. Broodnodig, want zeker tuinbouwbedrijven hebben grote behoefte aan jonge, goed geschoolde arbeidskrachten. Het kenniscentrum Aequor is de schakel tussen het bedrijfsleven en het onderwijs. “We zorgen voor een zo goed mogelijke aansluiting van het agrarische beroepsonderwijs op de wensen van het bedrijfsleven”, zegt Rob Tuin van Aequor.

Tekst:
Gerrit Wildenbeest
Foto's: René Faas

Het in Ede gevestigde Kenniscentrum voor voedsel, natuur en leefomgeving Aequor kent een breed werkveld, maakt Rob Tuin (44) duidelijk. Tuin is sinds september 2011 Sectormanager Plant bij Aequor. Daarvoor vervulde hij bij de dezelfde organisatie onder andere de functie van bedrijfsadviseur, waar hij 500 leerbedrijven onder zijn hoede had. Met het op peil houden van een kwalitatief goed bestand aan leerbedrijven is meteen een belangrijke taak van het vooral op het middelbare beroepsonderwijs gerichte Aequor genoemd. “We beschikken in totaal over ruim 23000 leerbedrijven, waarvoor 54 bedrijfsadviseurs werkzaam zijn.” Andere belangrijke taken zijn het stimuleren en ondersteunen van leren in de praktijk onder andere door het faciliteren van scholingsconsulenten, ontwikkelen van kwalificatiedossiers, en het afstemmen van het onderwijs op de wensen van het bedrijven. Enerzijds gebeurt dat binnen het bestuur zelf, dat voor vijftig procent wordt ingevuld door het bedrijfsleven, anderzijds door direct contact met de brancheorganisaties - van LTO tot KAVB. Op basis daarvan kunnen de kwalificatiedossiers - ‘wat moeten de leerlingen kennen en kunnen als ze de school verlaten’ - na goedkeuring van het Ministerie van EL&I aangepast worden. Ver-

der doen we heel veel aan arbeidsmarktinformatie, waarbij we ook zelf gegevens verzamelen en analyseren (www.aequorfacts.nl). Dat wordt steeds belangrijker want scholen moeten de arbeidsrelevantie van hun opleidingen kunnen aantonen. Lokale overheden kunnen op basis van onze arbeidsmarktinformatie beleid maken”.

In de bloembollensector hebben we de Bloembollenacademie, die zich ook richt op de relatie tussen bedrijfsleven en onderwijs. Wat is de verhouding van Aequor tot de Bloembollenacademie?

“Veel brancheorganisaties hebben hun eigen, specifieke vaak regionaal ingekleurde onderwijswensen, waarbij ze zich richten op de AOC's in de regio. Voor de bloembollensector zijn dat bijvoorbeeld het Clusiuscollege en het Wellantcollege. Er wordt op één sector en op een beperkt aantal onderwijsonderdelen ingezoomd, vaak gaat het ook om het cursusonderwijs. Aequor richt zich op de landelijke dossiers, waarbij we proberen de vaak versnipperde onderwijswensen van de sectoren zo goed mogelijk in te passen in de landelijke dossiers. Maar niet elke vraag van het bedrijfsleven kan maar zo in het onderwijs worden ingepland. De Bloembollenacademie heeft zeker effect gehad, het aan-

en plantenteelt stijgt weer'

tal leerlingen Plantenteelt bij Clusius en Wellant stijgt weer en er is een sterk verbeterde samenwerking tussen onderwijsinstellingen en bedrijfsleven."

Het grote dilemma in het beroepsonderwijs is of je iemand heel specifiek moet opleiden, zodat hij of zij meteen bijvoorbeeld een volwaardig ziekzaker is, of dat je het onderwijs breder moet houden.

"Het uiteindelijke vakdiploma moet wel ergens voor staan, maar het is niet een vakdiploma bollenkweker of tomatenteler. De opleidingen zijn breder en dat wordt binnenkort nog meer benadrukt. Je hebt nu in de land- en tuinbouw 30 kwalificatiedossiers, die staan voor even zovele specialisaties. Dat is niet bevorderlijk voor de herkenbaarheid van het onderwijs en daarom lastig voor het bedrijfsleven en biedt ook minder aantrekkingskracht voor leerlingen. Daarom wil het Ministerie van EL&I waaronder het agrarische onderwijs valt naar minder en bredere kwalificatiedossiers. Daarbij wordt gedacht aan een over alle AOC's gelijk basisdeel inclusief algemeen vormend vakken zoals talen. Ongeveer 25 procent van de uren kunnen vakspecifiek worden ingevuld, bijvoorbeeld met een module teelt hyacinthen of met een module die voorbereidt op het HBO. Het biedt scholen ook de mogelijkheid om samen met het regionale bedrijfsleven vorm te geven aan goed onderwijs of samen met een ROC een cursus Chinees te geven als voorbereiding op de opleiding exportmedewerker bij een handelsbedrijf. Daarmee verbreek je de verkoking en door de samenwerking is de kans groter dat er voldoende leerlingen zijn om zoiets te organiseren".

Wanneer wordt dit ingevoerd en welke consequenties heeft dat voor de onderwijslast en de ureninvulling?

"Dit proces moet in 2012 afgerond zijn, daarna krijgen de scholen nog een half jaar om een en ander te vertalen in concrete onderwijsprogramma's. De opleidingstijd wordt korter: van vier naar drie jaar, de onderwijscontacturen gaan omhoog van 850 nu naar 1000 uur. Ja, dat geeft druk op het praktijkleren, de dagen op school worden langer en het aantal uren besteed aan praktijk en stage zal afnemen".

Dat lijkt toch wel een schaduw-puntje.

"De uitdaging is om in samenwerking met de bedrijfsadviseurs, onderwijsinstellingen en de stagebedrijven de beperkte stagetijd zo efficiënt mogelijk in te richten. Dat betekent dat het niveau van de stagebedrijven nog verder opgekrakt moet, een stagiaire alleen voor het 'lekker meewerken', dat is voorbij. Ja, je zal het als ondernemer nog meer moeten doen uit idealisme, uit sectorbelang en minder uit het directe voordeel van een extra arbeidskracht. Of dat de animo om leerbedrijf te zijn zal doen afnemen? Ik denk het niet, we hebben in de plantenteelt gelukkig genoeg leerbedrijven, we hebben 11000 erkende leerbedrijven voor 4000 leerlingen".

De instroom van leerlingen in het groene onderwijs neemt weer toe. Geldt dat voor alle leerroutes?

"Nee, dat geldt vooral voor de full-time leerlingen, de Beroepsopleidende leerweg (BOL), waar we sinds 2010 de dalende trend zien ombuigen. Hoe dat komt? De plantaardige sector zit te springen om goed personeel, uit onze arbeidsmarktmonitor blijkt dat de vervangingsvraag toeneemt. De tuinbouw kent veel oudere werknemers die aan het eind van hun werkzame leven komen. Kortom, de baanperspectieven worden groter, de agrarische sector krijgt langzamerhand een positiever

imago. Ook moderne begrippen als de Greenports dragen daar aan bij. Ook de mogelijkheid om vmbo, mbo en hbo aan elkaar te knopen - de 'groene lyceum-leerroute' - kan positief werken. Als je direct van de HAVO naar het HBO gaat en je redt het niet, dan heb je niks. Volg je de weg van vmbo en mbo dan heb je in dat geval altijd nog een vakopleiding achter de hand. De agrarische sector moet wel voortdurend blijven werken aan haar imago. Een handicap is dat de carrièrekansen in de primaire sector beperkt zijn. De bedrijfstak landbouw, bosbouw en visserij heeft op de horeca na het laagste jaarloon, bedrijven doen een groot beroep op flexwerkers. Die kostprijsgedreven benadering blijft een rem".

De theoretisch minder begaafde leerlingen lijken van dit alles de dupe te worden. Op de arbeidsmarkt moeten ze concurreren met goedkope Poolse productiemedewerkers.

"We zien een afname van het aantal leerlingen dat de Beroepsbegeleidende leerweg (BBL) volgt: vier dagen praktijk, 1 dag school. Maar bedrijven zullen behoefte houden aan productiekrachten die Nederlands spreken en die later kunnen doorgroeien naar bijvoorbeeld meewerkend voorman. Als Aequor schenken we heel veel aandacht aan deze doeners, die soms wat extra aandacht nodig hebben. Daarvoor hebben we een speciale website ontwikkeld: www.doenerscoachen.nl. Ondernemers en praktijkbegeleiders kunnen hier informatie vandaan halen hoe om te gaan met jongeren met bijvoorbeeld ADHD".

Het HBO-onderwijs rolt tegenwoordig van het ene schandaal in het andere. Bestuursvoorzitters met megasalarissen, waardeloze diploma's. Ook het MBO ligt recent onder vuur. Op sommige MBO-scholen moeten

leerlingen betalen voor onderwijsonderdelen die gratis zouden moeten zijn. Denk je dat dit soort randverschijnselen ook in het agrarische MBO-onderwijs mogelijk zijn?

"Wij vallen onder een ander ministerie, we hebben een eigen AOC-raad, er zijn diverse manieren van inspraak die een nauw contact met het bedrijfsleven en de brancheorganisatie garanderen. Als hen iets niet bevalt, trekken ze meteen hun mond open. De AOC's moeten hard werken, ze kunnen zich echt geen misslag veroorloven. En in het agrarisch onderwijs zijn de eisen ook veel scherper, je moet bepaalde dingen laten zien. Je stelt een ploeg goed af of niet, dat is meetbaar, daar valt niet mee te marchanderen".

Arbeidsmarktgegevens Aequor open teelten

Aantal bedrijven: 17.653
 Aantal werkzame personen: 50.714 (excl. losse krachten)
 Meest gevolgde opleidingsniveau: niveau 2
 Aantal leerbedrijven: 4.067.
 Toekomstverwachtingen (gebaseerd op gegevens 693 leerbedrijven)
 Het grootste deel van de bedrijven verwacht geen wijzigingen in het personeelsbestand in 2012. Naar verwachting zal de werkgelegenheid in 2012 groeien met 4%. Op de langere termijn (vijf jaar) zijn de bedrijven positief:
 De omzet: 64% verwacht een groei. 1% verwacht een krimp.
 Aantal fte (voltijds arbeidskrachten): 40% verwacht een toename. 2% verwacht een afname.
 Opleidingsniveau: 13% verwacht een hoger gevraagd niveau. 85% verwacht hierin geen verandering. Van de bedrijven verwacht 13% dat het moeilijker wordt om personeel te vinden. De helft verwacht geen verandering (bron: arbeidsmarkt@aequor.nl)